

Sygn. akt : I ACz 109/13

POSTANOWIENIE

Dnia 19 lutego 2013r

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział I Cywilny w składzie :

Przewodniczący : SSA Elżbieta Uznańska

Sędziowie : SA Andrzej Szewczyk, SA Grzegorz Krężolek [spr]

po rozpoznaniu w dniu 19 lutego 2013r w Krakowie

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa Parafii Grekokatolickiej p.w. Św. P. w P.

przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział Terenowy w R.

o przywrócenie prawa własności , przyznanie nieruchomości zamiennej i odszkodowanie

na skutek zażalenia strony powodowej

od postanowienia Sądu Okręgowego w Nowym Sączu z dnia 29 listopada 2012r

sygn. akt : I C 912/11

P o s t a n a w i a

Uchylić zaskarżone postanowienie sprawę przekazać Sądowi Okręgowemu w Nowym Sączu do dalszego postępowania wraz orzeczeniem o kosztach postępowania zażaleniowego jako części kosztów procesu.

Sygn. akt : I ACz 109/13

UZASADNIENIE

Parafia Grekokatolicka pod wezwaniem Św. P. w P. w pozwie skierowanym przeciwko Agencji Nieruchomości Rolnych Oddział w R. domagała się przywrócenia prawa własności nieruchomości składającej się z działki ewidencyjnej nr (...) o powierzchni 0, 15 ha , położonej w miejscowości O. . Jako ewentualne sformułowała żądania przyznania nieruchomości zamiennej lub odszkodowania , którego sumę ostatecznie określiła na kwotę 324 393 złote.

Jak wskazywała w uzasadnieniu nieruchomość będąca przedmiotem sporu , położona na obszarze byłej Parafii w R. została przejęta przez Państwo w konsekwencji realizacji przesiedleńczej akcji (...)

Strona powodowa wystąpiła o wszczęcie postępowania regulacyjnego dotyczącego tej nieruchomości przed Komisję Majątkową , działając na podstawie art. 61 ust. 1 pkt 1 ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej. Przed likwidacją Komisji postępowanie to nie uległo zakończeniu. Wobec tego, zachowując termin wskazany w art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r O zmianie ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej [DzU z 2011 Nr 18 poz. 89] parafia występuje przed Sąd Powszechny z roszczeniami wskazanymi w pozwie.

Zaskarżonym postanowieniem z dnia 29 listopada 2012r Sąd Okręgowy w Nowym Sączu pozew odrzucił , uznając ,że stronie powodowej brak legitymacji procesowej do występowania postępowaniu , co po myśli art. 199 §1 pkt 3 kpc skutkuje wydaniem orzeczenia formalnego tej treści.

Jak wynika z pisemnych motywów orzeczenia strona powodowa nie przedłożyła w określonym w tym celu terminie , który uległ nawet przedłużeniu , wskazanych w zarządzeniu Przewodniczącego dokumentów mających wskazywać na zdolność procesową Parafii Grekokatolickiej w P. dla dochodzenia roszczeń wskazanych w pozwie dotyczących realności , położonej na obszarze innej jednostki terytorialnej K. Grekokatolickiego ; parafii pod wezwaniem Najświętszej M. P. w O. , która , będąc erygowaną przez Metropolitę P. - (...) K. arcybiskupa J. M. w roku 1994r , mogła samodzielnie występować z roszczeniami tego rodzaju, jak wskazane w piśmie początkującym postępowanie.

W ocenie Sądu dla wykazania zdolności procesowej do występowania w niniejszym procesie parafia w P. winna była wykazać właściwymi dokumentami , że została upoważniona aktem właściwego Hierarchy do występowania w imieniu Parafii Grekokatolickiej w O..

Przy tym za dokument niewystarczający dla wykazania tej zdolności uznał Sąd I instancji akt podpisany przez Metropolitę arcybiskupa J. M. datowany na 6 czerwca 2011r , upoważniający ówczesnego proboszcza parafii w P. do występowania m .in przed Sądami w sprawie zwrotu nieruchomości przynależnej do jej majątku.

W zażaleniu od tego orzeczenia strona powodowa , zaskarżając je w całości, domagała się jego uchylecia oraz zasądzenia od strony przeciwnej kosztów postępowania zażaleniowego.

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- naruszenia prawa materialnego a to art. 2 , 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 maja 1989r O stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej w następstwie wyrażenia nietrafnego stanowiska ,że dla wykazania , że parafia Grekokatolicka pod wezwaniem Św. P. ma zdolność procesową w niniejszym sporze konieczne jest ażeby zgoda właściwego Hierarchy na wszczęcie postępowania przed Sądem cywilnym [powszechnym] zgodnie z treścią mającego zastosowanie kanonu (...) Kodeksu Kanonów Kościołów (...), musi by udzielona na piśmie i to uprzednio lub równocześnie z datą wniesienia powództwa.

Realizacji tego zarzutu powódka upatrywała także , w nie mającym jej zdaniem podstaw przyjęciu przez Sąd niższej instancji , iż mogąca reprezentować interesy naówczas nieistniejącej Parafii Grekokatolickiej w O. parafia w P. w ramach postępowania regulacyjnego przed Komisją Majątkową , nie jest uprawniona do zgłoszenia w istocie tych samych roszczeń przed Sądem Powszechnym w warunkach w których - wobec zmian ustawowych - jest to jedyna droga ich dochodzenia,

- naruszenia prawa procesowego tj. norm art. 199 §1 pkt 3 w zw z art. 67 §1 , 70 i 71 kpc oraz 199 §2 kpc w następstwie nieprawidłowej wykładni tych przepisów i w konsekwencji nietrafnego uznania , że złożone w wykonaniu zarządzenia Przewodniczącego dokumenty nie wykazują , iż po stronie powódki nadal występują braki w zakresie jej zdolności procesowej.

W istocie zarzuty formalne były motywowane identycznie jak te , które dotyczyły wykładni norm prawno materialnych.

Rozpoznając zażalenie Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy powódki skutkuje uchyleciem orzeczenia poddanego kontroli instancyjnej , chociaż przede wszystkim nie z przyczyn powołanych przez nią dla uzasadnienia zarzutów stanowiących jego elementy konstrukcyjne.

Właściwą ocenę orzeczenia Sądu Okręgowego musi poprzedzić uwaga wstępna dotycząca formy w jakiej powódka została wezwana do przedłożenia dokumentów, których treść miała prowadzić do uzupełnienia jej zdolności procesowej .

Wezwanie to przybrało , co do części obowiązków uzupełnienia, formę zarządzenia Przewodniczącego / por. k. 208/ mimo , że zgodnie z art. 70 § 1 in. princ. kpc wezwanie to winno być postanowieniem Sądu.

Będąca podstawą wydania zaskarżonego orzeczenia ocena Sądu Okręgowego , iż Parafia Grekokatolicka w P. nie legitymuje się zdolnością procesową w niniejszym postępowaniu jest oceną nietrafną , która powoduje , że orzeczenie poddane kontroli instancyjnej jako nieprawidłowe podlega uchyleniu.

Zgodnie z brzmieniem art. 7 ust 1 pkt 5 w zw z ust 3 pkt 5 oraz art. 13 ust. 1 i ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 17 maja 1989r O stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej[Dz U Nr 29 poz. 154 z późn. zm] parafie jako terytorialne jednostki organizacyjne Kościoła są osobami prawnymi. Osobowość tę uzyskują w dacie zawiadomienia o ich powstaniu przez właściwego hierarchę , dokonane wobec właściwego organu administracji rządowej ,w tym przypadku , właściwego terytorialnie wojewody.

Organem parafii jako osoby prawnej jest proboszcz lub jej administrator.

Do akt złożony został dokument w postaci zaświadczenia Wojewody (...) datowanego na 3 października 2011r / k. 71 akt/ z którego w sposób nie budzący wątpliwości wynika , że Parafia Grekokatolicka pod wezwaniem Ś. P. w P. ma osobowość prawną, a w tej dacie jej organem i reprezentantem w stosunkach zewnętrznych był administrator parafii ks. J. C.. Na podstawie dekretu arcybiskupa J. M. funkcje proboszcza w niej objął następnie ksiądz J. K. / k. 126 akt/ ,

Wskazana wyżej ustawa z dnia 17 maja 1989r o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej uznała kompetencje proboszczów [administratorów] parafii do ich reprezentowania w stosunkach majątkowych z osobami trzecimi wskazując , że sposób i zakres tej reprezentacji wynika z treści mających zastosowanie przepisów prawa kanonicznego , których poszanowanie i wewnętrzną autonomię wobec władz publicznych Państwa Polskiego potwierdził także konkordat zawarty pomiędzy Rzeczypospolita Polska i S. Apostolską w dniu 28 lipca 1993r [DzU z 1998r Nr 51 poz. 318]

/ por. także w tej materii także stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w motywach wyroku z dnia 24 marca 2004r , sygn.. IV CK 108/03 , publ. OSNC z 2005r nr 4 poz. 65/

Odnoszący się do K. Grekokatolickiego Zbiór Kanonów K. Wschodnich w kanonie (...) mówi , że zarządcy dóbr kościelnych nie powinni w imieniu osoby prawnej - w rozpoznawanej sprawie Parafii w P. - ani wszczynać sprawy ani zawiązywać sporu w Sądzie cywilnym [świeckim] , chyba , że za zgodą własnego Hierarchy.

To uregulowanie z punktu widzenia rozważanej kwestii dysponowania przez stronę powodową legitymacją procesową każe ocenić czy taka zgoda ze strony arcybiskupa J. M. została reprezentantowi Parafii w P. , w osobie ówczesnego administratora księdza J. C. , udzielona.

Brzmienie załączonego do akt dokumentu autorstwa Arcybiskupa z daty 6 czerwca 2011r , poprzedzającego datę wniesienia powództwa / k. 231 akt/ jednoznacznie wskazuje na jej udzielenie. Wyklucza ona zasadność stanowiska Sądu I instancji , iż powodowa parafia nie ma zdolności procesowej w niniejszym postępowaniu.

Zagadnienie bowiem czy parafia pod wezwaniem Św. P. może skutecznie dochodzić roszczeń dotyczących nieruchomości położonej na obszarze erygowanej [reaktywowanej] w 1994r Parafii Grekokatolickiej w O. pod wezwaniem Najświętszej M. P. , która obecnie [począwszy od 25 czerwca 2010r] ma osobowość prawną / k. 106 akt/ jest zagadnieniem merytorycznym , decydującym o zasadności samego roszczenia o którym Sąd może się wypowiedzieć po zakończeniu postępowania rozpoznawczego. Nie wpływa to jednak w żaden sposób na ocenę zdolności procesowej powódki , której brak nie trafnie stwierdzając , Sąd Okręgowy uczynił podstawą odrzucenia pozwu.

Z podanych wyżej przyczyn Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji postanowienia na podstawie art. 386 §4 w zw z art. 199 §1 pkt 3 kpc, art. 108 §2 kpc i art. 397 §2 kpc.